

ki bi osnoval Slovensko deželno učiteljsko društvo.

Ta odsek je imel 30. aprila svoj sestanek, na katerem so se pretresla tozadevna pravila in storil sklep, predložiti ta pravila takoj namestništvu v potrditev. Šele po registraciji se bo vršil ustanovni shod, ki bi naj veljal na ta način tudi že kot prvi občni zbor nove organizacije.

Podpisani sem prejel en izvod po odseku sprejetih in namestništvu doposlanih pravil na dom, ker se nisem mogel sestanka udeležiti.

Pravila so taka, da sem prisiljen reagirati nanja javno v našem glasilu. Izjavljam takoj, da smatram vso akcijo za pogrešno toliko v formalnem, kolikor v materialnem oziru.

V formalnem oziru vidim v takem postopanju odseka, postaviti ustanovni shod pred fait accompli, nekaj oligarhičen oktroa. Če bi bil odsekovega postopanju res ta namen merodajen, potem je to vsega obžalovanja vreden slučaj, toliko bolj, ker je izključeno, da bi se mogel posrečiti, ter je zato kar najbolj priprave, da zmanjša med učitelstvom ugodno razpoloženje. Če pa odsek tega namerano ni imel — kar na vsak način rajši verujem — potem kratkotalno ne razumem, zakaj se ni počakalo s predložitvijo namestništvu, dokler ne izgovori ustanovni shod zadnje in definitivne besede. Šele po tej besedi bi bila pravila zrela za registracijo. Le en odgovor imam na to uganke: odsek je menda mislil, da so pravila pač že tako primerna, da jim ustanovni shod ne more odreči v polnem obsegu svoje sankcije. Toda, če je mislil tako, je mislil napačno. Že prej omenjeni goriški sestanek vsega slovenskega učiteljstva bi bil članje odseka lahko poučil, da se mnenja v tem pogledu jako križajo in da bo mogoče le po vsestranskem preudarku dospeti do zaželjenega uspeha. Toliko v formalnem oziru.

Kar se pa tiče stvarnih ozirov, je treba ta pravila kratkotalno odkloniti, in to iz enostavnega razloga, ker hočejo ustvariti nekaj, česar ne rabimo: organizacijo, ki bi stala zraven dosedanjih, namesto da bi jim bila nadrejena. V zmislu pravil se ima namreč osnovati »Slovensko deželno učiteljsko društvo« za pokneženo grofijo Goriško - Gradiščansko. Torej društvo in ne Zveza. Za to novo organizacijo bo treba, če hočemo, da bo vršila svojo nalogo, razviti obširno agitacijo in propagando med učitelstvom. To imenujem neekonomsko trošenje energij, ki nas ne privede do smotra. Društvo bi glasom pravil lahko začelo svoje delovanje, ko ima vsaj 25 pravih družtvenikov. Rad bi vedel, čemu rabimo tako društvo? Čigave interese naj zastopa društvo s 25 člani? Vem, da je s to določbo pripuščena le eventualna možnost, toda deželnega društva s 25 člani ne rabimo in zato je čisto neopravičeno določiti v pravilih tako nepotrebno možnost. Ne le, da nam ne more služiti društvo s 25 člani, tudi društvo s 50, 100 in celo 150 člani ne odgovarja našim potrebam. Mi rabimo Zveze že obstoječih društev in nič drugega. Goriško učiteljsko je itak že skoraj polnoštevilno organizirano; čemu ustanavljati novo organizacijo, za katero bi bilo treba člane šele nabirati in na katero bi obstoječa društva ne imela nikakega vpliva. Zveza bi lahko govorila v imenu vsega goriškega učiteljstva takoj po ustanovitvi, ne da bi bilo treba porabiti za to najmanjše propagandne sile, česar se o nameravanem društvu ne more trditi. Za tako društvo bi bilo treba dolgotrajne agitacije, ki pa — in to lahko kategorično trdim — ne bi privedla društvo nikdar do one moči, ki bi jo imela Zveza že prvi dan svojega obstoja. Tako društvo ne more imeti one privlačne sile kakor Zveza, ker je vplivu posameznikov mnogo težje pristopno. Direktivo društvenemu delovanju bi dajal v zmislu pravil edino vsakoletni občni zbor. Možnost vplivanja je tedaj minimalna. Kdo se bo neki ogreval za tako korporacijo, ki se mu morda lahko razvije pred očmi v klikovstvo prve vrste? Kako je to vse drugače pri Zvezi! Vsako društvo je zastopano po svojih delegatih, zato je mogoče vsakemu članu vplivati na delovanje Zveze in to večkrat na leto in blizu njegovega doma. Okrajna društva bi informirala člane o Zvezinem delovanju, okrajna društva bi vplivala na Zvezo v svojih zborovanjih. Zvezin aparat lahko funkcioniira najboljšje, ne da bi bilo potreba trošiti za to po nepotrebnem sil in energij, ki bi se dale uporabiti drugje mnogo plodonosneje. Rabimo torej Zveze, ker društvo nam ne more služiti.

Pa delokrog te Zveze? Odsek je čisto samovoljno določil društvo samo za Goriško-Gradiščansko. Že po pravilih samih je izključena vsaka druga možnost. Niti toliko liberalna niso, da bi pustila to vprašanje odprto in dala občnemu zboru pravico, da se izjavi glede tega. In vendar vem pozitivno, da je med tržaškimi in istrskimi slovenskimi tovariši mnogo razpoloženja za primorsko Zvezo slo-

venskih učiteljev. Pri najboljši volji ne vidim vzroka, zakaj ne bi smeli imeti primorski slovenski učitelji svoje Zveze? Ovire ne vidim nikake, pač pa mnogo prednosti take Zveze. Razlogi, ki smo jih slišali v Gorici proti taki Zvezi, so le minimalne važnosti.

Različni šolski zakoni treh primorskih dežel vendar ne morejo na nikak način ovirati rednega Zvezinega delovanja. Tudi različne politiške razmere ne pridejo z ozirom na Zvezo v poštev. Ni ga razloga, ki bi bil tehten dovolj, da bi se mogel zaradi njega odreči svoji primorski centrali, v kateri bodi mesta, narkar tudi hrvatskim kolegom, če se izvijo pripravljanim v to, kar je pa momentano le bolj teoretsko važno. Praktično hitro izvršljiva je za sedaj le Zveza primorskih slovenskih učiteljskih društev.

Žareče železo je treba prijeti s kleščami, ne z rokavico!

Iz društvenih poročil, priobčenih v zadnjem »Učit. Tov.«, je razvidno, da so nekoja društva sicer hvalevredno sklenila, naj zahtevajo šolska vodstva od davkarjev slovenske izplačilne pole ter naj vračajo samonemške Zahlungsliste, ali naj se Zahlungsliste izpolnjujejo slovensko, a šolska vodstva naj zahtevajo vsak mesec slovenske tiskovine. Ti sklepi dokazujejo sicer zavednost slovenskega učiteljstva, toda način ravnanja, kako ohraniti svoje dosedanje individualne, oziroma jezikovne pravice, je docela zgrešen ter ne more voditi do nobenega znatnega uspeha. Šolsko vodstvo ni upravičeno vračati samo od sebe nobenih Zahlungslist ter ne more zahtevati slovenskih izplačilnih imenikov; zakaj ono ni oseba, temveč urad, ampak vsaka učna oseba se naj s šolskim vodjem vred osebno podpiše na izjavo, s kojo se vračajo davčnemu uradu Zahlungsliste potom šolskega vodstva, oziroma tudi naravnost prek njega. To dejanje pa bo imelo le trenutni uspeh, ako se obenem ne vložijo ugovor proti deželnemu šolskemu svetu na naučno ministrstvo in na finančno ministrstvo, kakor je v zadnjem drugem članku obrazloženo. Po preteku 60 dni postaneta odloka deželnega šolskega sveta in finančnega deželnega ravnateljstva pravomočna, naj se potem vračajo Zahlungsliste, kolikor hočejo, se ne doseže ničesar, k večjemu, da se nam ne bo več plača izplačevala. Edini pravi način je, ugovarjati in doseči razveljavljenje odloka deželnega šolskega sveta in finančnega deželnega ravnateljstva ter obenem vračati Zahlungsliste in pisati navadne pobotnice v slovenskem jeziku.

Tudi spomenica, ki jo je vložilo učiteljsvo v Dobju na finančno ministrstvo, še preden je zvedelo za ukaz finančnega deželnega ravnateljstva z dne 2. aprila 1914, št. 647/VI., ni docela primerna. S tem ukazom se je ukazal davčnim uradom nov način izplačevanja naše plače, zato se naj vložijo proti njemu ugovori na finančno ministrstvo, in sicer ni neobhodno potrebno v 30 dneh (ta rok velja samo za ugovore proti pristojbini) temveč, ker je to upravna zadeva, v 60 dneh. Na spomenico se ni dolžno ozirati niti ministrstvo, niti upravno sodišče, o ugovoru pa morajo razpravljati inštančnim putem v smislu zakona, zaradi upravnega sodišča je torej neobhodno potrebno, da obhodi ugovor inštančno ministrstvo.

Obenem z ugovori se naj obvesti davčni urad po šolskem vodstvu, kakor se je to izvršilo v Dobju, rekoč:

»C. kr. davčnemu uradu v Kozju se naznanja, da je tukajšnje učiteljsvo vložilo pri c. kr. naučnem ministrstvu ugovor proti odloku c. kr. deželnega šolskega sveta štajerskega z dne 22. aprila 1914, št. 3⁸⁸⁴⁸/14, oziroma proti odloku c. kr. finančnega deželnega ravnateljstva z dne 2. aprila 1914, št. 647/VI., in tudi spomenico na finančno ministrstvo zaradi njegovega tozadevnega odobrenja z dne 10. februarja 1914, št. 3514 iz 1913, zaradi česa izpodbijana odloka ne postaneta pravomočna, vsled česar bomo dotlej, da se zadeva pravnoveljavno ne dožene, dobivali svojo plačo še na podlagi dosedanjih izplačilnih knjižic in dosedanjih kolkovanih pobotnic.

Sem doposlane izplačilne knjižice se torej tja vračajo s prošnjo, naj se blagovoliijo še nadalje uporabljati. — Šolsko vodstvo v Dobju, dne 17. maja 1914.

Tako vlogo je šolsko vodstvo upravičeno vložiti; ker ni ugovarjajočega, tudi ni individualnega, temveč zgolj informativnega (obveščujočega) značaja.

Primimo torej žareče železo, ki so ga vrgli nepremišljeno med nas, z železnimi kleščami, a ne z rokavico!

R. K.

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

Iz vodstva Zaveze.

S IV. vodstvene seje upravne dobe 1913/1914 (8. februarja 1914).

1. Resolucija, sprejeta na božični seji upravnega odbora, tičoč se »Sežanskega učiteljskega društva«, se je objavila v stanovskem glasilu, poslala pa se je s potrebnim komentarjem tudi omenjenemu društvu.

2. Uredništvo »Narodnega Lista« nam je poslalo potom deželne štajerske učiteljske Zveze v zadevi nepriobčenih naših obvestil opravičbo. List sploh ne sprejema obširnejših dopisov in naznanil, ki so bili priobčeni že v drugih listih, in sicer samo zato ne, ker ne razpolaga z večjim prostorom. Odgovor se je vzel na znanje.

3. C. kr. policijskemu ravnateljstvu v Ljubljani se je odposlal popoln imenik članov upravnega odbora Zaveze.

4. Okrožnica za asanacijo Zavezinih listov se je odposlala vsem včlanjenim društvom.

5. Vsa Zavezina društva so prejela okrožnico, v kateri se opozarjajo, da naj se zborna posvetuje, katera aktualna vprašanja naj se postavi na dnevni red letošnje glavne skupščine.

6. Na c. kr. ministrstvo za javna dela na Dunaju se je odposlala prošnja in spomenica, da se uvrsti učiteljsvo c. kr. rudniške deške in dekliske šole v Idriji v službeno pragmatiko za državne uradnike, oziroma da pride to učiteljsvo vsaj v okvir službene pragmatike za državno učiteljsvo od XI. do VIII. činovnega razreda. Prošnjo je sestavil in spomenico preskrbel tovariš E. Gangl. Za to pravilno in utemeljeno zahtevo so se zavzemali po naši Zavezi naprošeni: Zveza slovenskega učiteljstva v Avstriji (po predsedniku Hajnemu), uradniško društvo na Dunaju, državnozborna kluba Mladučehov (po posl. dr. VI. Ravniharju) in socialno demokratskih poslancev (po poslancau Glöcklu). V tej zadevi je bila naša prošnja popolnoma uslišana.

Da je bila krivična pritožba kranjskega deželnega šolskega sveta glede volitve učiteljev-veščakov v ljubljanski mestni šolski svet v naučnem ministrstvu odbita, je istotako zaslug intervencije državnega poslanca dr. VI. Ravniharja. Ob tej priliki se je poslala po vodstvu Zaveze ljubljanskemu državnemu poslancu za njegovo naklonjenost do naprednega učiteljstva pismena zahvala.

7. »Sežanskemu učiteljskemu društvu« se je sporočilo, da ni Zaveza v nikaki dotiki z dnevnikom »Dan«, z »Učiteljsko tiskarno« pa samo toliko, da se tiskajo njeni listi v tej tiskarni za plačilo.

8. V Lipskem se vrši letošnje poletje mednarodna razstava pedagoških listov vsega sveta. Tja se je poslala po ena številka letošnjega letnika od vseh treh Zavezinih listov.

9. Spis »Sosedov god v Mošnjah«, igra v verzih, se ni mogel potrditi kot četrti zvezek »Jan Legove knjižnice«, ker za mladino ni prikladen.

10. Dr. H. Thuma, odvetnik v Gorici, nas je pismeno obvestil, da je njemu poslana jubilejska brošura »Spominski list« Zavezi na razpolago le tedaj, če se mu povrnejo poštni stroški. Po sprejemu poštnih spremnic in znakv v vrednosti 88 vinarjev je bila knjiga vrnjena.

11. Upravniku Fr. Maroltu se je izročil dekret o upravnistvu »Učiteljskega Tovariša« in o prevzemu inšeratnega dela tega lista.

12. Vsa Zavezina društva so dobila načrt novega poslovnika Zaveze.

13. »Slovensko učiteljsko društvo za Istro« je poslalo poročilo v svojem delovanju. Glede vprašanja učiteljskih plač je društvo v vednem stiku z istrskimi hrvaškimi in italijanskimi učitelstvom. To društvo je v zadnjem času izvojevalo znamenit uspeh, ker so se odpravile krivice, ki so se godile istrskemu učiteljsvu v občinskih zastopih. Izraža nado, da se bodo Hrvati letos zopet priklopili naši Zavezi.

14. Resolucije, sprejete na občnem zboru »Kozjanskega učiteljskega društva«, tičoč se državljskih pravic in osnovnega zakona, se odstopijo v končno rešitev upravnemu odboru.

15. Ugodno se rešita dve prošnji za brezplačno pošiljanje »Popotnika« in »Zvončka«. Prav tako se dovoli »Zvonček« v zameno s »Slov. Branikom«.

S V. vodstvene seje upravne dobe 1913/14 (19. aprila 1914).

1. Vse včlanjene deželne učiteljske Zveze so dobile navodilo, kako naj postopajo ob regulaciji učiteljskih plač.

2. Odboru »Deželnega slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani« se je

odposlal dopis glede sklicanja sestanka učiteljskih zastopnikov v okrajnih šolskih svetih. Sestanek, ki so se ga udeležili poleg zastopnikov tudi vsi povabljeni deželni poslanci E. Gangl, J. Reisner in dr. V. Ravnihar, se je vršil v Ljubljani dne 8. aprila.

3. Priziv glede znane krivične prepovedi c. kr. deželnega šolskega sveta v Gradcu, da se ne sme uvesti K. Widrovo »Moje prvo berilo« v vranski in gornjegrajski šolski okraj, se je odposlal na c. kr. ministrstvo za uk in bogočestje.

4. Nova pravila Zaveze so se odposlala c. kr. notranjemu ministrstvu z vsemi zahtevanimi prepisi in prilogami v odobrenje.

5. Učiteljski kongres za šolsko reformo se je prestavil na poznejši ugodnejši čas.

6. Odboru »Učiteljske tiskarne« se nujno nasvetuje, naj se ustanovi za list »Dan« poseben konsorcij. V stanovskem glasilu se je objavila »Izjava« da nima Zaveza z listom »Dan« prav nobenega stika.

7. Vodstvo »Družbe sv. Cirila in Metoda« je prejelo od Zaveze vlogo, v kateri se družbeni odbor pozivlje, naj se pri oddaji učiteljskih službenih mest ozira v prvi vrsti na prosilce, ki so člani naših organizacij.

8. O velikonočnih počitnicah je zborovala »Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem«. Zborovalce je Zavezin predsednik v imenu vodstva brzojavno pozdravil.

9. »Poslano« in druge take objave v »Učiteljskem Tovarišu«, pri katerih odklanja odgovorni urednik odgovornost, se smatrajo za plačljive inserate.

10. Uredništvo hrvatskega mladinskega lista »Milodarke« je naprosilo vodstvo Zaveze, da naj mu pošilja v zamejnih »Zvonček«. Prošnjo se je ugodilo.

S VI. vodstvene seje upravne dobe 1913/14 (4. maja 1914).

1. »Zveza slovenskega učiteljstva v Avstriji« javlja, da je Zvezino glavno zborovanje letos v Levovu dne 24. julija t. l. V dopisu se izreka tudi želja, da naj se pošlje Zvezi čimprej vse gradivo, k znanemu B. Skalovemu referatu »Učiteljska državljanska svoboda in svoboda prepričanja«. Gradivo naj se sestavi po doposlanih vprašalnih polah. Z ozirom na to se sklene, da se poroča Zvezi, da tega ni mogoče dovršiti in odposlati do določenega časa. Pač pa se objavi prevod vprašalnih pol v »Učiteljskem Tovarišu«; izbrano gradivo pa se odpošlje na prihodnje Zvezino zborovanje, ki se vrši l. 1915 v Pragi ob Husovi slavnosti, kakor je prvotno to želela češka učiteljska Zveza.

2. »Učiteljsko društvo za Trst in okolico v Trstu« odgovarja s posebnim dopisom a) na okrožnico Zaveze glede splošne regulacije učiteljskih plač, b) o načrtu poslovnega reda Zaveze in c) o asanaciji Zavezinih listov

3. Vabilu nekega jugoslovanskega društva se vodstvo Zaveze iz gotovih ozirov ni odzvalo.

4. Zavarovalnici »Prva češka na življenje« v Pragi in »Erster allgemeiner Beamten-Verein« na Dunaju sta poslali Zavezi obširne pogoje, po katerih bi lahko dobivala Zaveza v ponudbi določene odstotke za učiteljske zavarovance. Sklene se, da naj člani Zavezinega vodstva obe ponudbi dobro prouče, po natančnem pozvedovanju pa naj se stavijo upravnemu odboru konkretni predlogi.

5. Vsa v Zavezi včlanjena društva so dobila potom okrožnice poziv, naj odpošljejo Zavezinemu vodstvu imenik vsega

Razširjena po vsem svetu, rpl narodih vseh jezikov in dežel je že 23 let Kathreinerjeva Kneippova sladna kava.

Štitijski rodbin pišo Kathreinerjevo kot vzdrževalno pijačo za zdravje in malico.

Kaj bi li moglo bolje prižati za dobro kakovost, fin okus in cenost tega najboljšega kavi-nega nadomestila in dodatka?

učiteljstva vseh onih šolskih okrajev ki spadajo v dotično društvo. Imenik naj bo urejen po šolah in naj se pošlje v 3 izvodih.

6. Vse deželne učiteljske Zveze včlanjene v Zavezi, so bile obveščene o dopisu »Učiteljskega društva za brežiški in severniški okraj« glede ogromne nadprodukcije učiteljic. Zaradi tega se je uvedel na mnogih državnih in deželnih učiteljskih numerus clausus, na zasebnih ženskih učiteljskih pa se nasprotno producira leto za letom višje število učiteljic. Deželne učiteljske zveze preskrbe tozadevne določene statistične podatke, da stori Zaveza na merodajnih mestih v tem pogledu primerne korake.

Kranjsko.

Pedagoško društvo za šolski okraj Krško je imelo svoj letošnji občni zbor v soboto, dne 16. maja t. l., v Krškem. Po uradni konferenci, ki je trajala 5 ur, je bil ob 2. uri popoldne v Sokolovi dvorani najprej skupni obed. Nekaj članov se je odpeljalo takoj po obedu domov, vendar nas je še ostalo pri občnem zboru 58.* Po običajnem predsednikovem pozdravu, tajnikovem in blagajnikovem poročilu se je vršila volitev odbora, in sicer po novih pravih. Izvoljeni so bili soglasno tovariši Humek, Hočevnar, Kosce, Škulj, Benedičič, Berce, Kovačič in Levstik ter tovarišici Zirerjeva in Svetkova. Delegatom k Zavezi skupščini sta se določili tovarišici Demšarjeva in Kolnikova ter tovariš Hočevnar. Glede sanacije Zavezinih listov se je stavil predlog, naj se pri vsakem sestanku pobirajo prispevki za učiteljski tiskovni sklad ter naj se v prid temu prirejajo veselice. Končno se je sklenilo privedi drugo leto o priliki okrajne konference, oz. občnega zbora koncert, čigar vzpored bo določil tov. Kosce. Po izbranim dnevnem redu se je razvila živahna zabava, h kateri je mnogo pripomogel krški salonski orkester pod vodstvom tov. Kovačičem.

Od Slov. učiteljskega društva kočevskega okraja nam sporočajo: Prvotno določeno zborovanje na binkoštni terek se zaradi premalega števila po razposlani okrožnici prijavljenih udeležencev preloži na dan uradne konference dne 27. junija v Kočevju. Zborovanje se prične ob 4. uri popoldne na deški šoli. Na dnevnem redu sta volitvi novega odbora in delegatov ter rešitev Zavezinih dopisov.

Štajersko.

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem daje svojim članom na znanje, da se je vršila dne 24. maja 1914 odborova seja štajerskega Lehrerbunda v Gradcu. Na tej seji je prišel v pretres novi osmerek definitivnega učiteljskega plačilnega zakona. Lehrerbund je sklenil, zadevo smatrati zaupno ter o njej niti v stanovskih listih razpravljati. Pač pa dobe učiteljska društva v kratkem času potrebne informacije. Vrhutega bodo slovenski odbodniki Lehrerbunda o zadevi poročali na prihodnjih zborovanjih posameznih učiteljskih društev. Vodstvo.

Ptujsko učiteljsko društvo je zborovalo v nedeljo, dne 3. maja t. l., v okoliški šoli v Ptujju. Udeležba je bila prav poljna. Ob otvoritvi zborovanja se spominja predsednik umrlih tovarišev Alojzija Žiherja in Ivana Strelca. Nato pozdravlja navzoč, posebno goste tovariša Verka Mihaela iz Sv. Križa pri Rogatcu pa tovariša in tovarišice Čokl iz Runeča pri Ormožu. Potem se prečitajo in rešijo dopisi.

O Zvezinem zborovanju v Mariboru je temeljito poročal tovariš Franc Karbaš, za kar se mu je predsednik presrečno zahvalil.

Za Zavezino zborovanje, ki se vrši meseca septembra v Pulju, se volijo delegatom tovariša Ogorelec Anton in Lešnik Janko.

Prihodnje zborovanje se vrši ob priliki izleta v Lipno v Haložah. Kdaj se vrši izlet, bo tovariš predsednik pravčasno objavil.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj ima svoje zborovanje 4. junija na Ptujski gori ob 10. uri v tamošnji šoli po običajnem dnevnem redu. Po zborovanju je ob 12. uri obed. Popoldne ob polu 1. pa odidemo v Lipno, kjer si ogledamo vzorne vinograde štaj. hranilnice.

Ker je ta dan z odl. okr. š. sv. ptujškega z dne 11. maja 1914, št. 792, za udeležence izleta pouka prost, upa odbor na številno udeležbo. Vsak udeleženeec naj se javi zaradi obeda do konca maja tov. Klemenčiču na Gori. — Jos. Gorup, t. č. podpredsednik.

Goriško.

Iz Goriškega. Dne 7. t. m. je likvidiralo »Deželno učiteljsko društvo za Go-

* To je najlepši odgovor na »Slovenčevu« hujskanje. Uredn.

riško-Gradišansko« v sedanji obliki zaradi soglasne zahteve vseh društevnikov. Lepo bi bilo, da bi mogli ostati vedno organizovani v skupnem društvu z italijanskimi kolegi, a oni niso tega hoteli, in prišlo je do razsula. Prav tako, ker s posredovalno nemško »špraho« nismo mogli naprej; je pač nekaj nenaravnega!

Na razvalinah starega društva je vzkliklo novo »Slovensko deželno učiteljsko društvo za pokneženo grofijo Goriško-Gradišansko«. Poleg okrajnih društev nam je ta nova organizacija nujno potrebna. V to vstopijo tudi slovenski tovariši v Gorici, v okrajih Gradišče in Trzlič, ki so bili do danes brez stika z ostalim učiteljstvom v deželi. Pravila so na c. kr. namestništvu, in pripravljali odbor je prepustil Alojziju Urbančiču izvršitev vseh poslov za ustanovni občni zbor, ki bo že v mesecu juniju.

Vsaka tovarišica, slehri tovariš od Triglava do sinjega Jadranskega morja dobi povabilo na ustanovni občni zbor tega društva. Pridite vsi, da dokazemo svojo stanovsko samozavest! Sedaj gospodujoče slovenske in italijanske stranke v deželi nas prezirajo (z malimi izjemami), nam odrekajo naše pravice in nam režejo po mačehovsko ta mali grenki kosček kruha samo zaradi pomanjkanja prave nerazrušne skupnosti v naših vrstah in močne organizacije z odločnim vodstvom. Zato pa: »Vsi na krov!«

Odbor okrajnega učiteljskega društva v Gorici se je konstituiral dne 7. t. m. Ostalo vse pri prejšnjem: predsednik Križman, tajnik Rojec, podpredsednik Furlani, blagajnik Plesničar, pevovodja Vrč. — Odborniki: Možina, Medvešček, Merljak, Urbančič, Bajt, Mermolja so tudi odločni čuvarji naših stanovskih pravic.

Goriško učiteljsko društvo zboruje v četrtek dne 4. junija 1914, v Gorici »Pri zlatem jelenu« ob 10. uri predpoldne. — Dnevni red: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Poslovni red Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev. 3. Gmotno vprašanje. 4. Volitev delegatov k Zavezinemu zborovanju v Pulju. 5. Predlogi. K obilni udeležbi vabi odbor.

Trst.

Tržaško slov. učit. društvo je vložilo po tov. predsedniku pri tržaškem županu spomenico, naslovljeno na mestni svet, s katero prosi za regulacijo plač slovenskih občinskih učiteljev in učiteljic. Zahtevki se vobče krijejo z onimi, ki jih stavlja spomenica ital. tovarišev. (Glej »Učit. Tovariša« z dne 1. maja t. l.) Izpuščeni sta le točki 3. in 6. (tretja in šesta); druga je izpremenjena v toliko, da zahteva starostno doklado 400 K, ki naj se podeljuje po 25. služb. letu splošno brez vinkulacije »pohvalnega« delovanja; postavljena je še točka, ki zahteva za učitelje (učiteljice) gorenje okolice isto stanarino kakor za one spodnje. Gospod župan je našega tovariša prijazno sprejel in izrazil nado, da se bo že letos vsaj nekaj ukrenilo. Spomenica se izroči šol. komisiji.

Društvene izkaznice, proti katerim edino bo dobiti znižanje vožnje v Grljan (parnik »Vida«), se dobe tudi proti mali odškodnini pri tov. blagajniku Kosovelu R., ali pa v društveni sobi v Trstu ul. Galatti št. 14. II. nadstr. ob uradni uri ob nedeljah od 11. do poldne. Pogoj: plačana letnina vsaj za lani (1913).

Trgovska-obrtna zadruga v Trstu je te dni našemu društvu podelila v društvene namene 50 K. Srčna hvala!

Istra.

Slovensko učiteljsko društvo za Istro je imelo dne 14. maja svoj redni občni zbor v Ricmanjih v šolskem poslopu ob jako ugodni udeležbi; udeležilo se ga je namreč 38 učiteljev in učiteljic. Predsrdnik tovariš Fr. Venturini pozdravlja v svojem nagovoru došle člane, posebno tov. Cirila Valentiča, ki je pooblaščen v smislu tozadevnega predloga, sprejetega recipročno v obeh učit. društvih, zastopati tržaško učit. društvo, in tov. Matka Zlatiča, ki zastopa »Narodno Prosvjeto« iz Pazina; spominja se nato v minolem letu umrlih rednih in častnih članov našega društva, namreč A. Vrtovca, Ant. Klodiča Sabladoskega, tovarišice Mlekuževe, tov. A. Valentiča in Iv. Kureta, oriše na kratko delovanje društva sploh in akcijo za draginjsko doklado in za regulacijo plač ter energično zavrača napade v »Učiteljskem Tovarišu«, naperjene od gotove strani na društveni odbor. — Nato pozdravlja zborovalce navzoča delegata tov. Ciril Valentič in tov. Matko Zlatič v imenu društev, ki ju zastopata. Sedaj prečita tajnik tov. Leonardis svoje letno poročilo in izvestje o gmotnem vprašanju istrskega učiteljstva; omenja sestanek odposlancev slovenskega učiteljstva v Pazinu dne 6. nov. 1913, zborovanja italijanskega učiteljstva v Poreču dne 8. aprila

t. l., ki se ga je udeležilo tudi slovensko učiteljstvo po svojih delegatih in sprejeto resolucijo na deželni odbor, s katero se zahteva 400 K draginjske doklade in takojšnja ureditev plač po vzorcu državnih uradnikov zadnjih štirih činovnih razredov, čim bo deželni zbor delazmožen. — Nato poda blagajnik tov. Fr. Jereb svoje poročilo o društvenem stanju blagajnice in predarek za leto 1914/15. — Izvoli se z vzklikom isti društveni odbor kakor prejšnje leto, namreč: predsednik Fr. Venturini, podpredsednica Gab. Mikuluž, tajnik Gr. Leonardis, blagajnik Fr. Jereb in odbornik Fr. Košutnik. — Delegatom v letošnje Zavezino zborovanje v Pulju so izvoljeni: tovarišica M. Orel - Komac in tov. Venturini, Leonardis, Bertok ml. in Orel. — Pri razpravi o poslovnem redu Zaveze se sklene po daljši debati: Člen I. se sprejme, razen točke j. — Člen II. se sprejme, razen točke e, pri kateri naj se 1/4 nadomesti z 1/8, in razen točke f, pri kateri se število zahtevanih podpisov reducira od 20 na 10. — Člen III. se sprejme v celoti. — Člen IV. se sprejme s pogojem, da se upošteva točka č. — Člen V. se ne sprejme. — Člen VI. se sprejme, razen točke f. — Pri točki »sanacija Zavezinih listov« priporoča predsednik, naj bi se listi kolikor mogoče razširjali in tudi redno plačevali. Slednjič se sklene, da bo di prihodnji občni zbor dne 9. julija v Ricmanjih, na kar zaključil predsednik zborovanje.

Književnost.

Narodne pesmi za mladino III., zbral in uredil Janko Zirovnik. Pri 20. pesmi v 5. taktu mora stati pred zadnjo vrsto v drugem glasu razvezno znamenje in se torej poje c, ne pa cis; prav tako tudi v 13. taktu. Popravite!

Kranjske vesti.

—r— **Razstava rokotvornih del** učenec ponavljalne šole je bila o priliki uradne konference v Krškem. Koši, peharji, kosišča, toporišča in razni držaji, ki se jih je tu videlo, so izvrstno izgotovili učenci krške ponavljalne šole. V tem delu jih je izuril naš vsestransko delavni tovariš Humek. Želeti bi bilo, da bi priredil, kakor se je na konferenci predlagalo, tak tečaj tudi za učitelje. Na ta način bi se to kmetiško delo, ki se je že precej opustilo, zopet razširilo in oživilo, kar bi bilo za kmetiške sloje večjega ali pa vsaj tolikega pomena, kakor so ženska ročna dela.

—r— **Uradna laž!** Pišejo nam: V zadnji številki »U. T.« ste pribrili dvojico uradnih listov c. kr. nadzornika Maierja. — Kaj bi storila šolska oblast, da zasači kdo mene, preprostega narodnega učitelja, pri takem potvarjanju uradne istine? Takoj bi me vrgli v disciplinarno preiskavo, ki bi se je gotovo ne iznebil brez občutne — in to poudarjam! — zaslužene kazni! Kaj se pa zgodi z nadzornikom Maierjem, ki bi moral svetiti kot zgled objektivnosti in resnicoljubnosti? Ali bo dopustil baron Schwarz, da naj nadzornik Maier demoralizirajoče vpliva na podrejeno učiteljstvo in zavaja v uradne prestopke? **Mi hočemo enake pravice za vse! Z Maierjem v disciplinarno preiskavo!** Ako se to ne zgodi, bomo našli pota, da se enkrat razgrne njegova slika v državnem zboru! In to ob prvi priliki!

—r— **Umrli** je sin prof. dr. Fr. Ilesiča, Vladimir, v 16. letu svoje dobe po dolgi 14letni bolezni, ki je bila edina in tragična vsebina mladega življenja. Naše sožalje! — Umrli je gospa Marija Čerinova, vdova po pok. nadučitelju tov. Čerinu, mati učiteljevih soprog gospe Likarjeve in Črnagojeve. R. i. p.!

Agitirajte za svoje glasilo! Pridobivajte mu novih naročnikov!

Štajerske vesti.

—š— **Prazno delo.** Na dnevnem redu letošnjih okrajnih učiteljskih konferenc in Spodnjem Štajerskem so tudi podrobni učni načrti za učni jezik, drugi deželni jezik, za stvarni pouk, računstvo z obliko-

slovjem, za ročnosti in pismene izdelke. Če ne poysovd, vsaj ponekod bo ta naloga našla svojo rešitev. Čudno pa se nam zdi, kako so udje stalnih konferenčnih odborov mogli to nalogo skleniti. Nimamo 1. slovenskih učnih načrtov, nimamo 2. knjig, po teh načrtih urejenih. Oboje, slovenski učni načrti in knjige, nam je obljubljeno. Pri izdaji slovenskih učnih načrtov bi želeli, da bi oblast pritegnila k delu osebe, ki poznajo Slovence in njihove primerne zahteve na šolskem polju, ki pa imajo tudi srce za ta narod in njegove koristi. S samim prestavo nemških učnih načrtov nam ni ustrezno. Izdelovanje podrobnih učnih načrtov k takim načrtom bi ne bilo nič drugega ko natezovanje, izvršeno po M. Pohlino, ki je vlekel slovensko slovnico na nemško kopito. Bilo bi torej nezmislno. Ravno tako nezmislno bi bilo tudi izvrševanje podrobnih učnih načrtov k nemškimi učnim načrtom. Pri tem slučaju še ni pozabiti na to, da bi imelo učiteljstvo v kratkem novo delo, če izidejo slovenski načrti, opirajoči se na slovenske potrebe. — **Poklicani faktorji se naj pravčasno potrudijo, da izginejo med nalogami za letošnje okrajne konferenčne naloge podrobni učni načrti, in se nadomestijo z drugimi.** — **Poklicani faktorji naj dosežejo, da slovenski načrti ne bodo samo prestava nemških, temveč da bodo osnovani na slovenskih potrebah in koristih.** Naj ne dopuste, da bi se zdelo, da je že vse štajersko šolstvo enotno, seveda v nemškem zmislu. X.

—š— **Pevska vaja** za učitelje in učiteljice ormoškega okraja skupno z ormoškimi čitalničarji se vrši v soboto, dne 6. junija ob šestih zvečer. Ker bo to skoraj gotovo zadnja pevska vaja pred koncertom dne 14. junija, pričakujemo polnoštevne udeležbe.

—š— **Vse obrtne nadaljevalne šole** rabijo v smislu naredb ministrstva za javna dela z dne 28. junija 1910, št. 16/2 — XXI a, odstavek IV B 1 obiskovalna izpričevala za gojence, ki med letom izstopijo, a še nimajo pravice do odhodnega izpričevala. Ker se pri zalogi šol. knjig ne dobe slovenski izvodi in jih ni dobiti pri nobeni tiskarni, jih je založila Zvezna trgovna, Goričar in Leskovšek v Celju ter stane 100 komadov 3 K. Slovensko besedilo je pregledal c. kr. nadzornik. Vodstva naj naroče takoj, dokler je kaj zaloge; na novo naročena stane prvih 100 komadov 9 K. S.

—š— **Zahlungsliste.** Na zborovanju Učiteljskega društva za kozjanski okraj v Podsredi so dne 23. V. t. l. podpisali ugovor na naučno ministrstvo in ugovor na finančno ministrstvo vsi pričujoči, namreč 32 učnih oseb ter obenem skupno za sebe in v imenu vseh nepričujočih še učiteljsko društvo z besedilom, ki je bilo v »Učit. Tov.« priobčeno. Ugovor na finančno ministrstvo se je takoj odposlal na finančno deželno ravnateljstvo v Gradec. Oni na naučno ministrstvo pa se je odposlal deželnemu šolskemu svetu v Gradec 4 dni pozneje; ker se je predložil še nekaterim pri zborovanju nepričujočim učnim osebam v podpis. Ob enem se je o tem obvestil davčni urad v Kozjem s sledečim besedilom: »Sem že drugič doposlal »Zahlungsliste« se kot v jezikovnem oziru nezakonite vračajo za naznanilom, da je vse učiteljstvo v Dobju vložilo proti odloku c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 22. IV. 1914, št. 3 3848/4 v tej zadevi ugovor na naučno ministrstvo, a proti odloku c. kr. fin. dežel. ravnateljstva z dne 2. aprila 1914, št. 647/VI, na finančno ministrstvo z zahtevno, dobivati plačo še nadalje po pobotnicah, oziroma do končne odločitve na podlagi samoslovenskih tiskanih izplačilnih imenikov. — Enaka ugovora je podpisalo večeraj dne 23. maja 1914, v Podsredi zbranih 32 učnih oseb tega okraja ter se je ugovor na finančno ministrstvo odposlal danes priporočeno in ekspresno na finančno deželno ravnateljstvo v Gradec, oni na naučno ministrstvo pa se odpošlje še tekom tega tedna deželnemu šolskemu svetu v Gradec. — S tema dvema ugovoroma je torej v upravnem smislu izpodbita pravomočnost obeh odlokov do tlej, da se zadeva pravnoveljavno dožene, če bo treba, na najvišji instanci, zaradi česar se sme tamuradno izplačevanje mesečne plače vršiti na podlagi dosedanjih pobotnic, ki se bodo te dni tja dolo-

Pri nakupu različnega oblačilnega blaga se blagovolite obrniti na tvrdko

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10

obstoji od leta 1883.

Vzorci poštnine prosto!

Izredno nizke cene!